

NR KINA

INFORMACIJE ZA POTENCIJALNE IZVOZNIKE

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
- Odjel za makroekonomske analize

Sektor za međunarodne poslove i EU - Odjel za bilateralnu i multilateralnu suradnju

Sadržaj

Uvodno	4
Gospodarstvo	4
Najveće tvrtke u Kini	7
Porezni sustav i porezna opterećenja	7
Lakoća poslovanja, konkurentnost, korupcija, ekonomske slobode	8
Rizici	12
Poslovni običaji	13
Robna razmjena Republike Kine s EU	14
Robna razmjena Republike Kine i Hrvatske	17
Potencijali rasta izvoza prema Kini	18
Aktivnosti HGK povezane s kineskim tržištem	18
Sudjelovanje na sajmovima	21

Osnovni pokazatelji

Službeni naziv	Narodna Republika Kina
Glavni grad	Peking (21,5 milijuna stanovnika)
Površina, u km ²	9,6 milijuna (kopno bez offshore teritorija)
Broj stanovnika	1,371 milijarda
Službeni jezik	Kineski
Valuta	Renminbi-Juan (CNY) 1 USD=6,81 CNY, 1 EUR=7,64 CNY, 1 HRK=1,03 CNY
Vremenska zona	UTC +8
Telefonski predbroj	+86
Prosječna temperatura zraka	od -8 °C do 26 °C
Električni priključak	220V/50Hz. Miks utičnica

Nacionalni blagdani u 2018. godini

(Generalni ured Državnog vijeća objavljuje službene datume blagdana za sljedeću godinu u studenom/prosinцу. Svake godine Državno vijeće osigurava dodatni godišnji odmor kako bi produžili tjedne praznike, osobito tijekom najvećeg i najvažnijeg odmora zemlje, Proljetnog odmora. Međutim, također se nameću službeni radni dani u subotu ili nedjelju kako bi se nadoknadili dodatni dani odmora).

Nova godina / New Year Holiday	1. 1. 2018.
Kineski proljetni festival / Spring Festival	15. - 21. 2. 2018.
Festival čišćenja grobnica / Ching Ming Festival	5. - 7. 4. 2018.
Praznik rada / Labour Day Holiday	29. 4. - 1. 5. 2018.
Festival zmajevih brodova / Dragon Boat Festival	16. 6. - 18. 6. 2018.
Festival žetve / Mid-Autumn Festival	22. 9. - 24. 9. 2018.
Kineski nacionalni dan / National Day Holiday	1. - 7. 10. 2018.

Prometna povezanost s Hrvatskom

Zrakoplovom: nema izravne linije; jedno ili dva presjedanja. Najkraći linijski let na relaciji Zagreb - Šangaj traje traje oko 15 sati.

Uvodno

Kina je jedno od najvećih i najbrže rastućih svjetskih gospodarstava, a Hrvatska prema tom tržištu ostvaruje nisku razinu robnog izvoza. Premda je niz čimbenika kojima se može opravdati takva razina, Kina se ne smije zaobići kada je u pitanju želja za osjetnim povećanjem vrijednosti ukupnog izvoza i njegova udjela u BDP-u. Tu je činjenicu prihvatila većina članica Europske unije, pa je Kina drugi po veličini vanjskotrgovinski partner EU te drugo izvozno tržište EU, poslije SAD-a. Kudikamo najveću vrijednost izvoza prema Kini ostvaruje Njemačka, a Hrvatska je, nažalost, među članicama koje najmanje izvoze u tu zemlju. Točnije, samo Cipar i Latvija prema Kini ostvaruju manju vrijednost robnog izvoza. Stoga je cilj ove analize približiti Kinu i kinesku ekonomiju potencijalnim izvoznicima i dati neke osnovne informacije bitne za poslovanje u toj zemlji.

Na početku se mora napomenuti da se tekstovi i prikazane statistike odnose na Kinu bez Tajvana, koji je prema ustavu NR Kine jedna od njezinih pokrajina, i bez Hong Konga koji je 1997. godine pripojen Kini, ali i dalje funkcionira kao samostalna država. Statistike međunarodnih institucija također se uglavnom prate na ovaj način, pa se tako i Tajvan i Hong Kong prikazuju kao značajni vanjskotrgovinski partneri Kine.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
BDP, mlrd. USD	7.522,1	8.570,3	9.635,0	10.534,5	11.226,2	11.232,1
BDP po stanovniku, USD	5.582,9	6.329,5	7.080,8	7.701,7	8.166,8	8.113,3
Realni rast BDP-a, %	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7
Stopa nezaposlenosti, %	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0
Potrošačke cijene (CPI) - Inflacija, %	5,4	2,6	2,6	2,0	1,4	2,0
Prosječni srednji tečaj CNY/EUR	8,996	8,105	8,165	8,186	6,973	7,352
Robni izvoz, mlrd. USD	1.807,8	1.973,5	2.148,6	2.243,8	2.142,8	1.989,5
Robni uvoz, mlrd. USD	1.579,1	1.661,9	1.789,6	1.808,7	1.566,6	1.495,4
Dug opće države, % BDP-a	33,6	34,3	37,0	39,9	42,6	46,2
Bruto inozemni dug, % BDP-a	14,1	13,5	15,6	17,2	13,1	13,0

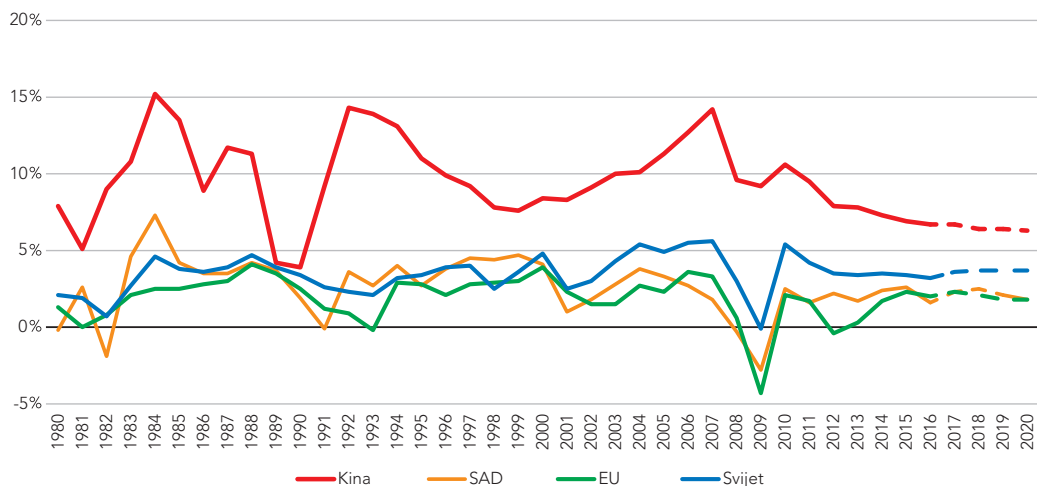
Izvor: MMF, Svjetska banka, ECB

Gospodarstvo

Kina je drugo po veličini svjetsko gospodarstvo i stoga znatno utječe na svjetska robna i gospodarska kretanja, a kao veliki uvoznik sirovina bitno utječe i na razinu globalnih cijena. S rastom BDP-a od 6,7% u 2016. godini, doprinos kineskoga gospodarstva ukupnom globalnom rastu iznosio je visokih 30%. Prema visini BDP-a mjerenog paritetom kupovne snage, Kina je 2014. godine pretekla SAD, pa se po tom kriteriju smatra najvećom ekonomijom u svijetu s udjelom u svjetskom BDP-u od 16,8%. Međutim, kineski BDP po stanovniku relativno je nizak, po čemu je Kina pozicionirana ispod svjetskog prosjeka.

Od 2010. godine Kina je najveći svjetski izvoznik, a od 2013. godine ostvaruje i najveću vrijednost ukupne robne razmjene.

GODIŠNJA STOPA PROMJENE BDP-a

Izvor: MMF; obrada: HGK

Kina dugi niz godina bilježi vrlo visoke stope rasta. U razdoblju od 1980. do 2016. godine prosječna je stopa rasta iznosila 9,7%, pri čemu je u čak 15 godina ostvarena dvoznamenkasta stopa rasta. Nakon 2010. godine bilježi se usporavanje rasta s namjerom da se stabilizira na razini od oko 6,5%.

Kina je centralno-planska ekonomija koja postupno uvodi tržišna načela. Strateška orijentacija na razvoj prerađivačke industrije i forsiranje izvoza rezultirala je snažnim gospodarskim rastom i suficitom tekućeg računa platne bilance, ali po cijenu visokih unutarnjih migracija stanovništva prema gradovima, prekapacitiranosti određenih proizvodnji, regionalne nejednakosti te zagađenja okoliša. Stoga je petogodišnjim planom objavljenim u 2016. godini naglasak stavljen na uvođenje novih tehnologija, posebno ekološki prihvatljivih, povećanje inovativnosti te preorijentaciju na domaću potrošnju kako bi se smanjila ovisnost o državnim investicijama, izvozu i teškoj industriji. Stabiliziranje gospodarskog rasta na razini od oko 6,5% te zadržavanje tržišne pozicije nastoji se ostvariti unaprjeđenjem sigurnosti nabave sirovina (a time i stabiliziranja njihovih cijena), povećanjem ulaganja u visoke tehnologije te inicijativom Put svile (*Belt & Road*) kojom se planira stvoriti novi ekonomski koridor između Azije, Europe i Afrike. Kina paralelno provodi reforme u financijskom sektoru, fiskalnom i poreznom sustavu te sustavu poduzeća u državnom vlasništvu. Istodobno se ulažu naponi za poboljšanje poslovnog okružja i olakšanje pristupa tržištu privatnim tvrtkama. Početni rezultati vidljivi su ne samo u stabiliziranju stope gospodarskog rasta nego i u rješavanju prekapacitiranosti, pa su tako u 2016. godini premašeni planirani ciljevi u smanjivanju kapaciteta za proizvodnju čelika i ugljena.

O KINI UKRATKO

- » Kina je zemlja s najstarijom civilizacijom. Više od 2000 godina, od 211. pr. Kr. do 1911. bila je ujedinjena u veliko carstvo
- » Narodna Republika Kina podijeljena je na 22 pokrajine, a Vlada NR Kine smatra Tajvan svojom 23. pokrajinom nad kojom nema kontrolu
- » etnički homogena, najmnogoljudnija zemlja svijeta; gotovo 1/5 stanovništva Zemlje
- » prema projekcijama UN-a, stanovništvo Kine će prema svim demografskim scenarijima pasti ispod milijarde nakon 2080. godine, a udio stanovništva Kine u svjetskoj populaciji će do 2060. godine pasti na oko 13%
- » 1/4 osoba na svijetu starijih od 60 godina živi u Kini
- » prosječna starost stanovništva je 37 godina
- » 2015. godine se napušta natalitetna politika *one-child-policy* koja je bila na snazi od 1979. godine; od 2016. g. se ublažava ograničenje na dvoje djece (*two-child-policy*)
- » površinom četvrta najveća na svijetu (iza Rusije, Kanade i SAD-a); zauzima 1/14 površine Zemlje, gotovo kao cijela Europa
- » prema podacima MMF-a, Kina stvara drugi najveći nominalni BDP na svijetu (poslije SAD-a), a najveći prema paritetu kupovne moći
- » od 1978. Kina provodi reforme radi preorijentacije s centralnog na tržišno gospodarstvo
- » unatoč snažnoj industrijskoj preobrazbi, Kina je ostala pretežito siromašna zemlja s velikim regionalnim razlikama
- » najrazvijenije je područje u priobalnom pojasu koji privlači gotovo sva strana ulaganja
- » Kineske pokrajine znatno se razlikuju po vrijednosti ostvarenog BDP-a po stanovniku (najmanji od 500 USD po stanovniku je u Gansuu i Guizhouu)
- » 63,1% stanovnika su nereligiozni i ateisti, 20% taoisti i pripadnici kineskih tradicionalnih vjerovanja, 8,4% budisti, 5,6% kršćani, 1,5% muslimani i 1,1% ostali
- » predsjednik je Xi Jinping od 14. ožujka 2013. g.; predsjednik Vlade je Li Keqiang
- » kineski jezik, ili skupina srodnih jezika, pripada kineskoj grani sinotibetske (kinesko-tibetske) jezične porodice. Osim u Kini i Tajvanu, njime govore manje skupine govornika u Ruskoj Federaciji, Vijetnamu, Koreji, Mianmaru, Singapuru, Maleziji, Indoneziji, Bruneju, na Filipinima, u Francuskoj Polineziji, Africi, na Mauriciusu te na američkom kontinentu (SAD, Kanada, Surinam, Trinidad). Prvi je jezik svijeta po broju govornika i jezik jedne od najznačajnijih i najdugotrajnijih civilizacija istočne Azije i svijeta, u prošlosti se koristio kao međudržavni jezik te jezik diplomacije u zemljama jugoistočne Azije
- » najveće su banke na svijetu četiri kineske banke: Industrial and Commercial Bank of China, China Construction Bank Corporation, Agricultural Bank of China te Bank of China, a 19 je kineskih banaka među 100 najboljih svjetskih banaka
- » najvažnije su tvrtke u financijskim i baznim industrijama u vlasništvu države

Najveće tvrtke u Kini

Prema poslovnom časopisu *Forbes* koji izrađuje liste svjetskih kompanija, čak se četiri kineske tvrtke nalaze među deset najvećih kompanija na svijetu, a riječ je o četiri najveće kineske banke. Istodobno se među deset najvećih kineskih tvrtki nalazi čak sedam banaka.

DESET NAJVEĆIH KINESKIH TVRTKI U 2016. GODINI

Rang na svijetu	Tvrtka	Djelatnost	Dobit, mlrd. USD	Imovina, mlrd. USD
1.	ICBC	bankarstvo	42,0	3.473,2
2.	China Construction Bank	bankarstvo	35,0	3.016,6
6.	Agricultural Bank of China	bankarstvo	27,8	2.816,0
8.	Bank of China	bankarstvo	24,9	2.611,5
16.	Ping An Insurance Group	osiguranje	9,5	801,0
25.	China Petroleum & Chemical	naftna industrija	7,0	216,7
34.	Bank of Communications	bankarstvo	10,1	1.209,2
42.	China Merchants Bank	bankarstvo	9,4	855,1
52.	China Life Insurance	osiguranje	2,9	388,7
55.	Postal Savings Bank Of China	bankarstvo	6,0	1.189,4

Izvor: Forbes, obrada HGK

Porezni sustav i porezna opterećenja

Kinesko gospodarstvo ima vrlo visoka porezna opterećenja: prema izvješću Svjetske banke i tvrtke PWC Global, Kina je u 2015. godini bila dvanaesta zemlja s najvećim poreznim opterećenjem među 190 analiziranih zemalja.

Kineski porezni sustav nalazi se u procesu usklađivanja s međunarodnim standardima, smanjenja poreznog opterećenja i jednostavnijih poreznih procedura. U svibnju 2016. godine završena je transformacija poreza na poslovanje, prema kojoj su prihodi od usluga uključeni u PDV, čime je smanjeno opterećenje tvrtki. Istodobno su napravljene i promjene u sustavu PDV-a uključujući smanjenje broja stopa koje se primjenjuju. Porezni sustav se dograđuje radi poticanja inovacija, ulaganja u istraživanje i razvoj, novih i ekološki prihvatljivih tehnologija, ICT-a i razvoja softvera. To, uz smanjene stope poreza, uključuje i porezna oslobođenja kod poreza na dobit tvrtki prema shemi „2+3” i „5+5”, što znači izuzeće od plaćanja poreza u prve dvije (pet) godina od stvaranja prve dobiti te nakon toga u tri (pet) godine plaćanje za 50% snižene stope poreza na dobit.

Porezne olakšice postoje i kod dijela stranih ulaganja koja pripadaju grupi tzv. poticanih (investicije koje donose naprednu tehnologiju, unaprjeđuju kvalitetu proizvoda, štede energiju i sirovine, izvozno su orijentirane, sprječavaju zagađivanje okoliša, usmjerene su u moderne usluge te

investicije koje razvijaju potencijale u središnjoj i zapadnoj Kini). Takvi projekti imaju povlašten porezni tretman koji uključuje preferencijalnu stopu od 15% kod poreza na dobit zbog primjene novih visokih tehnologija te 50% do 75% odbitka za troškove istraživanja i razvoja. S druge strane ograničavaju se investicije u projektima zaostalih tehnologija, projektima koji loše utječu na okoliš i prirodne resurse, u eksploataciji mineralnih sirovina koje su pod državnom kontrolom te u određenim industrijama koje razvija država.

VRSTA POREZA	STOPA POREZA
Porez na dobit	25%
- male tvrtke	10% - 20%
- tvrtke s visokom tehnologijom	15%
- specifične uslužne tvrtke visoke tehnologije u 21 gradu u razdoblju od 2010. do 2018. g.	15%
- tvrtke uključene u poticanje poslovne aktivnosti u određenim regijama	15%
Porez na dohodak pojedinaca	3% - 45%
- plaće	3% - 45%
- privatne poslovne aktivnosti	5% - 45%
- osobne usluge	20% - 40%
Porez na dodanu vrijednost (PDV)	17%
- preferencijalna stopa za tvrtke s malim prometom	3%
- snižena stopa za hranu, knjige, usluge u prometu i telekomunikacijama, građevinske usluge, poštanske usluge, iznajmljivanje i prodaju nekretnina	11%
- snižena stopa za financijske usluge i moderne usluge	6%
- izvoz i određene prekogranične usluge	0%
Porez na potrošnju	1% - 56%
(propisani proizvodi koji nisu životno neophodni, luksuzni proizvodi i robe koje značajno koriste prirodne resurse)	
Doprinos za socijalnu sigurnost	48%
- tvrtke	37%
- zaposlenici	11%

Od 2018. godine Kina će uvesti poreze povezane sa zaštitom okoliša oporezivanjem zagađivača zraka, vode i buke.

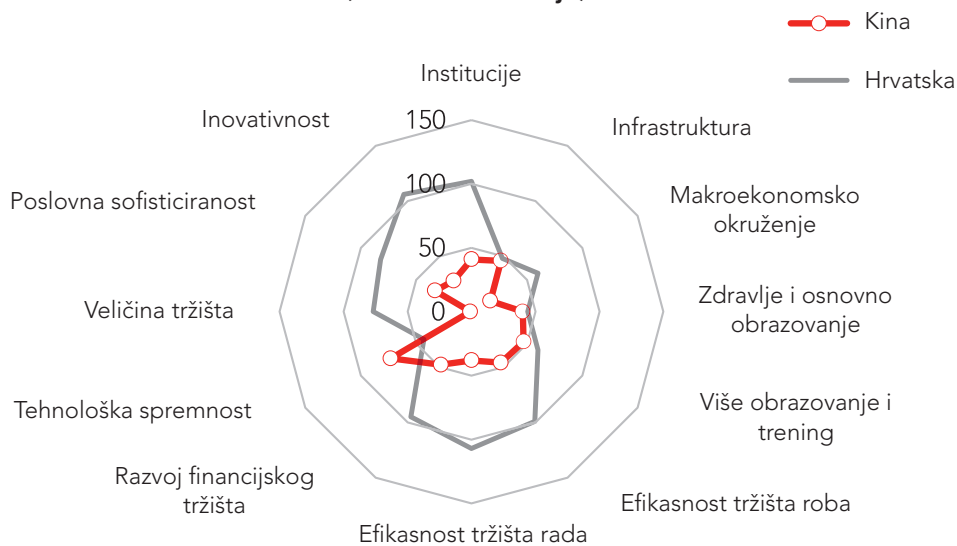
Poslodavci uz porez uplaćuju i socijalne doprinose, i to za mirovinsko osiguranje, zdravstvenu zaštitu, rodiljne naknade, osiguranje od nezaposlenosti i za osiguranje od ozljeda na radu. Visina tih sredstava kreće se do gotovo 40% mjesečne plaće, ovisno o regiji u kojoj se posluje.

Lakoća poslovanja, konkurentnost, korupcija, ekonomske slobode

- prema **Indeksu globalne konkurentnosti** Svjetskoga gospodarskog foruma koji je za 2017./2018. godinu rangirao 137 država, Kina je bila na 27. mjestu (znatno bolje od Hrvatske

koja je bila 74.). Njezin se ukupni rezultat poboljšava zahvaljujući napretku u gotovo svim stupovima, a posebno su značajna sofisticirana područja konkurentnosti. To uključuje područje Višeg obrazovanja i treninga, Inovativnosti i Poslovne sofisticiranosti. To je dobro za budućnost Kine, odnosno njen rast potaknut inovacijama. Ipak, Kina i dalje zaostaje u području Tehnološke spremnosti (na 73. mjestu) unatoč značajnom poboljšanju u nekim komponentama ove kategorije. Negativna je naznaka pogoršanje fiskalne situacije (proračunski je deficit više nego udvostručen između 2014. i 2015. godine, a 2016. je nastavio rasti više od očekivanja) te spor napredak u dva područja koja su ključna za ubrzavanje prijelaza na novi model rasta. Poboljšanja u području Efikasnost tržišta roba usporava nedostatak konkurencije uzrokovane visokim preprekama za ulazak stranih tvrtki i otežano osnivanje novih tvrtki, a financijski sektor ostaje neefikasan i nestabilan zbog neučinkovitosti, visokog udjela loših zajmova, nedostatka konkurencije i suboptimalne alokacije kapitala.

Indeks globalne konkurentnosti 2017./2018. rangovi među 137 zemalja (bliže centru=bolje)

Izvor: Svjetski gospodarski forum; obrada: HGK

- prema **Indeksu korupcije** prema kojem je 2016. godine Transparency International rangirao 176 zemalja, Kina se nalazila na 79. mjestu sa 40 bodova (od maksimalnih 100 koji znače da korupcije uopće nema). Treba naglasiti da niti jedna zemlja nema 100 bodova (što znači da ne postoji zemlja u kojoj uopće nema korupcije), a najviše bodova koje je neka zemlja skupila je 90 (Danska). Za usporedbu, Hrvatska je imala samo 9 bodova više od Kine te su obje spadale u isti razred ocijenjene korupcije (40-49 bodova), zajedno s Mađarskom, Rumunjskom, Bugarskom, Grčkom, Italijom. Razina korupcije ocijenjena je istom u Kini, Brazilu, Bjelorusiji i Indiji.

Korupcija u Kini čini poslovanje ili ulaganja u zemlju visokorizičnima. Kineska vlada, predvođena predsjednikom Xiom Jinpingom, usred je antikorupcijske kampanje koja je rezultirala tisućama uhićenja, no ipak, korupcija i dalje negativno utječe na poslovno okruženje. Vrlo je izvjesno da tvrtke koje žele poslovati na kineskom tržištu iskuse mita, političke smetnje ili plaćanje olakšica pri stjecanju javnih usluga i funkcioniranju pravosudnog sustava. Uobičajena praksa *Guanxi* je običaj za izgradnju veza i odnosa temeljenih na darovima ili malim uslugama. Tvrtkama se preporučuje pažljivo razmotriti vrstu i vrijednost darova te prirodu poslovnog odnosa. Kina ima sveobuhvatni pravni okvir u javnom i privatnom sektoru koji kriminalizira neke koruptivne postupke (kao što su plaćanje za dobivanje određenih olakšica, pranje novca, aktivno i pasivno podmićivanje te pokloni u javnom i privatnom sektoru). Ocjenjuje se da su protukorupcijski zakoni nedosljedno i selektivno provedeni.

- **prema lakoći poslovanja (*Doing Business* Svjetske banke)**, prema kojoj je za 2018. godinu rangirano 190 država svijeta, Kina je rangirana na 78. mjestu, dosta lošije od Hrvatske koja je bila na 51. mjestu. Sedam godina prije, među 181 zemljom bila je na 83. mjestu, dakle, njena relativna pozicija nije puno napredovala. U većini područja koja razmatra ovaj indeks, Kina je rangirana vrlo loše, a najgore kod Izdavanja građevinskih dozvola, gdje je 18. najgora zemlja na svijetu.

"DOING BUSINESS 2018"
rangovi među 190 država
(bliže centru=bolje)

Izvor: Svjetska banka; obrada: HGK

- Istraživanje *Doing Business* otkriva koliko je lako ili teško lokalnom poduzetniku otvarati i voditi SME tvrtke u skladu s važećim propisima. Mjeri i prati promjene u propisima koji utječu na 11 područja u životnom ciklusu poslovanja: pokretanje poslovanja, pribavljanje građevinskih dozvola, priključenje struje, upis prava vlasništva, dobivanje kredita, zaštite manjinskih ulagača, plaćanje poreza, trgovanje izvan granica, izvršenje ugovora, rješavanje nelikvidnosti i regulacija tržišta rada.

Plaćanje poreza

	HR	Kina
Broj plaćanja u godini	35	9
Broj sati koji se troši na popunjavanje poreznih obrazaca	206	207
Trošak (% vrijednosti profita)	20,6	67,3

Izvor: Doing Business 2018

Priključenje na mrežu električne energije

	HR	Kina
Broj procedura	5	5,5
Broj dana	65	143,2
Trošak, % od prihoda per capita	298,5	356,0

Izvor: Doing Business 2018

Procedure za izgradnju skladišta

	HR	Kina
Broj procedura	18	23
Broj dana	126	247,1
Trošak (% vrijednosti skladišta)	9,4	7,8

Izvor: Doing Business 2018

Registracija vlasništva

	HR	Kina
Broj procedura	5	4
Broj dana	62	19,5
Trošak (% vrijednosti nekretnine)	4,0	3,4

Izvor: Doing Business 2018

- prema **Indeksu ekonomske slobode** koji godišnje izrađuje *The Heritage Foundation* i *The Wall Street Journal*, Kina je 111. na svijetu (među 180 rangiranih zemalja) u grupi tzv. *mostly unfree* zemalja. (Za usporedbu, Hrvatska je na nešto povoljnijem 95. mjestu u istoj grupi tzv. *mostly unfree* zemalja). Ovaj indeks procjenjuje stupanj ekonomske slobode kao temeljnog prava svakog čovjeka u kontroli vlastita rada i imovine. U ekonomski slobodnom društvu, pojedinci su slobodni raditi, proizvoditi, trošiti i ulagati na bilo koji način. U ekonomski slobodnim društvima, država omogućuje slobodno kretanje rada, kapitala i roba te se državna kontrola svodi samo na zaštitu i održavanje same slobode. Unatoč deklarativnoj otvorenosti u trgovini i investicijama, birokratske zapreke i otpor poduzeća u državnom sektoru priječe dinamičniji ekonomski razvoj. U aktualnom razdoblju gospodarskog usporavanja, Vlada je povećala fiskalne i monetarne intervencije. Duboko ukorijenjeni strukturni problemi, koji uključuju državnu kontrolu financijskog sektora i regulatornu neučinkovitost postaju sve veći teret gospodarske rasti, a akumuliranje duga na različitim razinama produbljuje dugoročne rizike. Podložnost pravosudnog sustava političkim utjecajima i direktivama Komunističke Partije potkopava vladavinu prava i stvara nesigurnost u gospodarskim aktivnostima. Najvažnije su tvrtke u financijskim i temeljnim industrijama u vlasništvu države.

Stupovi Indeksa ekonomske slobode, bodovi (veći=bolje)

Izvor: The Heritage Foundation; obrada: HGK

Rizici

Usporavanje kineskoga gospodarskog rasta i potreba restrukturiranja ekonomije uz rastuću zaduženost tvrtki i države, bankarski sektor izložen riziku loših kredita i opasnost od stvaranja balona na tržištu nekretnina, čini rizike izraženijima, što se odražava i na kretanje kreditnog rejtinga zemlje. Iako se ocjena kreditnog rejtinga Kine i dalje nalazi u zoni iznadprosječne kreditne kvalitete, u 2016. je došlo do snižavanja izgleda, a u 2017. godini i do pada kreditnog rejtinga.

KREDITNI REJTING KINE

	← INVESTICIJSKI RANG										NEINVESTICIJSKI RANG →										Najniži	
	Najviši																					
Moody's	Aaa	Aa1	Aa2	Aa3	A1	A2	A3	Baa1	Baa2	Baa3	Ba1	Ba2	Ba3	B1	B2	B3	Caa1	Caa2	Caa3	Ca	C	
S&P	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC	CCC-	CC	C	D
Fitch	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC	CC	C	RD	D	

Izvor: Fitch, Moody's, Standard & Poor's; obrada: HGK

Oprez rejtingških agencija povezan je s rizikom snažnijeg usporavanja gospodarskog rasta u okolnostima u kojima se taj rast sve više temelji na domaćoj potrošnji i uslugama. Rizik usporavanja rasta popraćen je i rastućim financijskim rizicima koji su povezani s prekapacitiranošću pojedinih industrija, previsok rast cijena nekretnina u nekim područjima te snažni rast korporativnih dugova.

Situaciju otežava proces starenja stanovništva i njegov utjecaj na socijalnu politiku, prevelik udio tvrtki u državnom vlasništvu te vođenje izuzetno ekspanzivne fiskalne politike kojom se podržava gospodarski rast. Određeni su rizici povezani i s kontinuiranim geopolitičkim tenzijama u regiji. S druge strane, Kina ima potencijal za apsorpciju šokova s obzirom na to da posjeduje visoke devizne rezerve, ostvaruje trgovinski višak u razmjeni sa svijetom, još uvijek ima nizak javni i inozemni dug te dobre institucionalne okvire za provedbu makroekonomske politike. Prisutan je napredak u suzbijanju kriminala i korupcije te u neovisnosti pravosudnog sustava.

Poslovni običaji

Na poslovnom sastanku poželjno je:

- » predstavljati se prvo prezimenom pa imenom
- » ako predajete posjetnice – predati ih držeći s obje ruke, tekst okrenut prema sugovorniku (po mogućnosti prevesti ime na kineski). Pri primanju tuđe posjetnice pročitati ime pred sugovornikom
- » imati mekan stisak ruke i blagi naklon
- » imati poklon (ne mora biti vrijedan, ali sitnicom se pokazuje znak pažnje), po mogućnosti umotan u crveni ili žuti papir
- » niže pozicionirani prilaze nadređenima, mlađi starijima, muškarci ženama

Tržište Kine daleko je i često vrlo nepoznato hrvatskim tvrtkama. Ulazak na to tržište zahtijeva detaljnu pripremu i upoznavanje s mnogim mogućim preprekama. Uz navedene, ponekad komplicirane, procedure pribavljanja potrebnih certifikata, vrlo često problem poslovanja predstavljaju i kulturološke razlike te jezična barijera. Naime, puno informacija i podataka (npr. informacije o tvrtkama, putem službenih nadležnih institucija te svi dokumenti o registraciji tvrtke i dr.) dostupno je samo na kineskom jeziku. Kulturološki je pristup poslu, odnosno poslovna kultura u Kini drugačija od nama poznatog tzv. „zapadnog“ pristupa. Tu bi svakako ponajprije trebalo izdvojiti važnost povezanosti i kontakta u obavljanju posla i davanju referenci za posao, što obuhvaća i pojmove miānzi (lice) i guānxi (prijateljstvo/odnos).

Lice, najjednostavnije rečeno, podrazumijeva ugled pojedinca koji on gradi cijeli život, a ako se nekoga javno prozove da nešto radi krivo ili ga se osramoti na neki način pred drugima, čak i lošom preporukom za poslovnu suradnju, ugled se gubi – tzv. „gubljenje lica“. Često u poslovnoj komunikaciji zapadnjaci u svom načinu komuniciranja nesvjesno rade ovu grešku kada javno kritiziraju neke radnje. Također, u Kini su poznanstva i konekcije vrlo važne i u svakodnevnom životu i u poslu. Guānxi podrazumijeva dobru umreženost i dobre odnose s ljudima, što rezultira time da se problemi rješavaju zahvaljujući utjecajnim poznanstvima.

Dobar guānxi rješenje je za jedan od neugodnih problema s kojim se tvrtke susreću u poslovanju s kineskim tvrtkama, a to su prijevare. Prijevare se pri poslovanju s bilo kojim partnerom mogu dogoditi, ali zbog udaljenosti tržišta, jezičnih barijera i drugih faktora pri provjeri potencijalnog partnera, prijevare s kineskim tvrtkama teško je, najčešće nemoguće, riješiti.

Iako je prema nekim podacima tek 50% Kineza prisutno *online*, uspoređujući navike *online* korisnika u svijetu Kina je vodeća u upotrebi pametnih telefona pri komunikaciji i kupovini (tome u prilog idu i statistike značajnog raste e-trgovine). Stoga bi moderni poslovni običaji svakako uključivali korištenje najpopularnije *online* aplikacije – WeChat koja, među ostalim, služi i za poslovno povezivanje (razmjenu kontakata – umjesto posjetnica) te omogućuje prijevod teksta na odabrani jezik aplikacije.

Robna razmjena Narodne Republike Kine s EU

Kao što je ranije navedeno, Kina je najveći svjetski izvoznik. **Vrijednost njezina izvoza** čini oko 13,5% ukupnog izvoza na globalnoj razini. Iza Kine su SAD i Njemačka s 9,2% i 8,5% u 2016. godini, a već udio četvrtog Japana pada na znatno manjih 4,1%.

Najzastupljeniji proizvodi u uvozu Kine, 2016. godina, u 000 EUR i % ukupnog uvoza

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8542	Elektronički integrirani krugovi	205.666.291	14,3
2.	'2709	Nafta i ulja, dobivena od bitumenskih minerala, sirova	105.410.376	7,3
3.	'7108	Zlato (i s platinom), neobrađeno, u obliku poluproizvoda ili praha	57.814.249	4,0
4.	'2601	Rudače i koncentрати željeza, uključujući i pržene željezne pirite	52.436.116	3,7
5.	'8517	Električni aparati za žičnu i mobilnu telefoniju	41.473.436	2,9
6.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	39.761.502	2,8
7.	'9013	Uređaji s tekućim kristalima d.n.	34.318.258	2,4
8.	'1201	Soja, u zrnu, lomljena ili ne	30.704.121	2,1
9.	'8541	Diode, tranzistori i slični poluvodički te fotoosjetljivi poluvodički elementi	25.178.387	1,8
10.	'8471	Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	23.281.322	1,6
11.	'8708	Dijelovi i pribor za vučna i motorna vozila, osobne automobile	23.012.756	1,6
12.	'2711	Naftni plinovi i ostali plinoviti ugljikovodici	20.783.872	1,4
13.	'2603	Rudače i koncentрати bakra	18.873.680	1,3
14.	'8802	Letjelice (helikopteri, zrakoplovi); svemirske letjelice (uključujući satelite)	18.462.055	1,3
15.	'7403	Rafinirani bakar i slitine bakra, u sirovim oblicima	16.370.846	1,1
16.	'2902	Ciklički ugljikovodici	14.118.848	1,0
17.	'8536	El. aparati za uklapanje, isklapanje, zaštitu, spajanje strujnih krugova	12.830.207	0,9
18.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	12.731.498	0,9
19.	'3901	Polimeri etilena u primarnim oblicima	12.691.841	0,9
20.	'8486	Strojevi i aparati za proizvodnju poluvodičkih blokova ili pločica	12.680.196	0,9
UKUPAN UVOZ			1.434.786.928	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Kina izvozi niz proizvoda, ali najveći dio izvoza čine elektronički proizvodi: telefoni za žičnu i mobilnu telefoniju, strojevi za automatsku obradu podataka, elektronički integrirani krugovi. Ove tri vrste proizvoda čine gotovo 20% ukupnog izvoza.

Kina je s približno 10% ukupne svjetske vrijednosti uvoza **drugi najveći uvoznik**, iza SAD-a. Kina je veliki uvoznik sirovina, pri čemu najviše uvozi sirovu naftu i zlato, ali su najzastupljeniji uvozni proizvodi ipak elektronički integrirani krugovi. U svom uvozu Kina je znatno orijentirana na zemlje regije, pa tako najveću vrijednost uvoza ostvaruje iz Južne Koreje, Japana te Tajvana, koji je prema ustavu NR Kine jedna od kineskih pokrajina. Tek nakon njih dolaze SAD, Njemačka i Australija. Prema podacima temeljenim na službenoj kineskoj statistici, iz EU28 Kina je u 2016. uvezla roba u vrijednosti 188 milijardi eura ili 13,1% vrijednosti svog uvoza.

Struktura kineskog uvoza* po zemljama, 2016. godina

Partner	Vrijednost uvoza 000 EUR	Udio u ukupnom uvozu Kine %
UKUPNO	1.434.786.928	100,0
1. Južna Koreja	143.643.559	10,2
2. Japan	131.622.694	9,3
3. Tajvan, kineski	125.457.265	8,9
4. SAD	122.089.599	8,6
5. Njemačka	77.804.963	5,5
6. Australija	64.058.135	4,5
7. Malezija	44.518.238	3,1
8. Brazil	41.432.940	2,9
9. Švicarska	36.093.234	2,6
10. Tajland	34.816.413	2,5
115. Hrvatska	145.871	0,01

*podaci se znatno razlikuju od podataka o izvozu tih zemalja prema Kini
Izvor: ITC; obrada: HGK

Statistika Eurostata, pa i UN-a, koja se izrađuje po nacionalnim statistikama članica donekle je drugačija, odnosno izvoz iz EU u Kinu iznosio je 170 milijardi eura. U Kinu je najviše izvozila Njemačka (45,3% ukupnog izvoza EU u Kinu), zatim Ujedinjeno Kraljevstvo (9,6%), Francuska (9,4%) te Italija (6,5%).

Članice EU su u 2016. godini u Kinu najviše izvozile motorna vozila i dijelove (koji su činili gotovo petinu ukupnog izvoza), motorne letjelice i lijekove, a ovi proizvodi bili su najzastupljeniji i u prethodne dvije godine. Izvoz EU u Kinu ipak je znatno disperziran na veliki broj proizvoda, tako da je udio prvih deset iznosio umjereno visokih 33,0%. Također treba napomenuti da se izvoz EU u Kinu pretežno odnosi na tehnološki razvijenije proizvode. Izvoz prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda ima relativno mali udio, pri čemu su najzastupljeniji proizvodi pod KN šifrom '190110

(Proizvodi za dječju prehranu, u pakiranjima za pojedinačnu prodaju, od brašna, krupice, škrobnog ili sladnog ekstrakta; prehrambeni proizvodi od mlijeka, kiselog vrhnja, sirutke, jogurta, kefira i sličnih proizvoda) te šifrom '0203 (svinjsko meso, svježe, rashlađeno ili zamrznuto).

Najzastupljeniji proizvodi u izvozu EU28 u Kinu, 2016. godina, u 000 EUR i % izvoza u Kinu

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	19.553.778	11,5
2.	'8708	Dijelovi i pribor za vučna i motorna vozila, osobne automobile	9.887.641	5,8
3.	'8802	Letjelice (helikopteri, zrakoplovi); svemirske letjelice (uključujući satelite)	6.903.308	4,1
4.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	5.914.227	3,5
5.	'8542	Elektronički integrirani krugovi	2.856.508	1,7
6.	'8537	Ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači, opremljeni s dva ili više aparata iz tarifnih brojeva 8535 ili 8536 za električno upravljanje ili razdiobu električne struje	2.387.820	1,4
7.	'8479	Strojevi i mehanički uređaji s vlastitom (posebnom) funkcijom d.n.	2.351.316	1,4
8.	'8411	Turbomlazni motori, turbopropelerni motori i druge plinske turbine	2.320.022	1,4
9.	'8481	Slavine, ventili i slični uređaji za cjevovode, kotlove, spremnike, posude	1.971.493	1,2
10.	'9031	Instrumenti, aparati i strojevi za mjerenje ili ispitivanje	1.928.501	1,1
UKUPAN IZVOZ EU28 U KINU			169.800.933	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Vrijednost izvoza EU u Kinu izražena u eurima u posljednjih se deset godina stalno povećavala (u uvjetima znatnog rasta vrijednosti dolara prema euru). Rast je zabilježen čak i tijekom 2009. godine, u kojoj je globalna kriza znatno smanjila svjetsku robnu razmjenu, a jedino je u 2016. došlo do blagog pada u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz Kine iz EU u tom je razdoblju imao dinamičniji rast nego s ostalih tržišta. Premda su na takva kretanja dijelom utjecali i tečaj i pad cijena sirovina (koje Kina ne uvozi iz EU), ona ipak pokazuju sklonost Kine prema proizvodima iz EU. Pritom se posebno isticala Njemačka, jer je u navedenom povećanju izvoza EU na kinesko tržište između 2007. i 2016. godine sudjelovala s čak 48,1%.

Unatoč rastu izvoza, EU u trgovini s Kinom bilježi stalan robni deficit, pa sporazumima želi uspostaviti bolje ekonomske odnose, odnosno uravnotežiti vanjskotrgovinski saldo (premda EU ostvaruje stalan suficit u razmjeni usluga). Naime, Kina je od 2001. godine, kada je pristupila WTO-u, napravila velike pomake u reguliranju tržišta, ali u nekim područjima i dalje zaostaje za razvijenim gospodarstvima. Prije svega, još uvijek postoji visoka razina zaštite domaćeg tržišta, zatim postoji niz tvrtki u državnom vlasništvu koje koriste subvencije i jeftine izvore financiranja, što druge tvrtke (pa tako i strane) dovodi u nepovoljniji položaj, a kinesko tržište obilježava i izrazito niska razina zaštite intelektualnog vlasništva. EU je zbog toga u 2016. godini prihvatila dokument o novoj strategiji prema Kini koji definira razvoj odnosa u idućih pet godina, pri čemu se jedan dio dokumenta odnosi i na olakšavanje pristupa kineskom tržištu. U tijeku su i pregovori započeti 2013. godine oko Sporazuma o investicijama koji je prioritet za EU. Takvim

bi se sporazumom trebala povećati razina transparentnosti, osigurati jednaki tretman i zaštita investitora.

Prema podacima Europske komisije, Kina je trenutno druga (iza Indije) po broju mjera zaštite svog tržišta u odnosu na EU izvoznike, ali i Europska unija štiti svoje tržište od pojedinih kineskih proizvoda. Popis proizvoda pod istragom objavljuje se na stranici <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/>, gdje se mogu pronaći i proizvodi nad kojima se provode mjere zaštite.

Robna razmjena Narodne Republike Kine i Republike Hrvatske

Hrvatska, kao i EU, u robnoj razmjeni s Kinom očekivano ostvaruje znatan vanjskotrgovinski deficit, pri čemu je vrijednost uvoza u 2016. godini bila gotovo osam puta veća od izvoza. Vrijednost izvoza na kinesko tržište u protekle je dvije godine činila oko 0,6% ukupnog izvoza iz Hrvatske, dok je uvoz iz Kine u ukupnoj vrijednosti uvoza sudjelovao s približno 3%. Višegodišnja usporedba podataka o robnoj razmjeni nema smisla zbog nove metodologije praćenja robnog uvoza nakon pristupanja Europskoj uniji. Naime, roba čiji se uvoz prati Intrastat obrascima (trgovina unutar EU) više se ne iskazuje prema zemlji podrijetla nego prema zemlji otpreme. Zbog toga se kineski proizvodi uvezeni preko drugih članica bilježe kao uvoz iz tih članica. Drugi je važan čimbenik iskrivljavanja slike robne razmjene s Kinom međusobno kretanje tečaja eura i dolara. Kako je dolar između 2008. i 2016. godine znatno ojačao prema euru, tako je i vrijednost robne razmjene ostvarene u dolarima a iskazane u eurima bila sve veća. Međutim, primjetno je da je robna razmjena s Kinom u 2016. godini, u kojima ovi čimbenici nisu imali utjecaja, osjetno povećana. Porasli su i izvoz i uvoz, ali je rezultat bilo daljnje povećanje vanjskotrgovinskog deficita.

Hrvatska iz Kine najviše uvozi električne aparate za fiksnu i mobilnu telefoniju te strojeve za automatsku obradu podataka. Značajno mjesto u uvozu imaju još i igračke, uređaji za klimatizaciju, obuća te tiskarski strojevi.

Robna razmjena Hrvatske s Kinom, 000 EUR

	Izvoz	Uvoz	Saldo
2007.	14.381	1.166.271	-1.151.890
2008.	24.834	1.287.350	-1.262.516
2009.	29.503	1.036.308	-1.006.805
2010.	28.381	1.085.043	-1.056.662
2011.	39.179	1.152.507	-1.113.328
2012.*	35.644	401.606	-365.962
2013.	57.244	581.578	-524.334
2014.	50.868	438.590	-387.722
2015.	69.218	517.232	-448.014
2016.	75.844	581.254	-505.410

Izvor: DZS; obrada: HGK

*promjena metodologije

Hrvatska u Kinu najviše izvozi bukovo drvo, preše za oblikovanje proizvoda od gume ili plastičnih masa, dijelove strojeva za obradu gume ili plastičnih masa, vatrogasna vozila, rezani mramor i travertin, sirove goveđe kože, proizvode od kože ili od umjetne kože te lijekove. Pritom najznačajniji izvozni proizvodi, tj. preše i bukovo drvo, čine oko 30% ukupnog izvoza. Na navedeni trend rasta ukupnog izvoza prema Kini u posljednje dvije godine najviše je utjecao izvoz preša te vatrogasnih vozila. Premda ne postoji službena objava podataka o najvećim izvozniciima u Kinu, prema strukturi izvoza to su tvrtka koja proizvodi strojeve za proizvodnju automobilskih guma te tvrtka kći matične firme koja proizvodi vatrogasna vozila i opremu. Osim ovih tvrtki, najveći izvoz ostvaruju Hrvatske šume ili neka od manjih tvrtki koja se bavi izvozom neobrađenog drva.

Potencijali rasta izvoza prema Kini

Kina s populacijom od 1,3 milijarde ima približno 2,6 puta više stanovnika od cijele Europske unije i čini približno 20% svjetskog stanovništva. Promatrano prema veličini BDP-a, Kina je drugo po veličini svjetsko gospodarstvo, odnosno ako se EU promatra kao cjelina, treće. Osim toga, kinesko gospodarstvo, kao i standard stanovništva, snažno raste, a razvija se i njezino tržište. Stoga je osvajanje ovog tržišta svakako poželjno za rast izvoza tvrtki pojedinačno, ali i za rast izvoza na nacionalnoj razini. Međutim, postoje objektivni problemi poput udaljenosti, jezičnih i kulturoloških problema pa i potrebnih količina, zbog čega je nužan veliki angažman da bi se izvoz ostvario.

Bolja vanjskotrgovinska suradnja potpomognuta je i institucionalnim inicijativama. Osim opisanog petogodišnjeg plana Europske komisije, tu su i Inicijativa 16+1, koja uključuje Kinu i 16 zemalja Srednje i Istočne Europe, a cilj joj je poboljšanje dosadašnje ekonomske suradnje navedenih zemalja, te Inicijativa Jedan pojas, jedan put, koja podrazumijeva dugoročnu razvojnu strategiju i predstavlja okvir za povezivanje Kine i Euroazije zajedničkim infrastrukturnim projektima.

Osim toga, poslovanje u Kini mogu olakšati i Posebne gospodarske zone Kine (*special economic zones* – SEZ) koje se nalaze na nekoliko lokacija u kontinentalnoj Kini. U tim zonama provode se posebne ekonomske politike i fleksibilnije vladine mjere, odnosno zone su više orijentirane ka slobodnoj trgovini. Krajem 2013. započet je i pilot-projekt zona slobodne trgovine (*free trade zones* – FTZ).

Aktivnosti HGK povezane s kineskim tržištem

U HGK je primijećeno veće zanimanje tvrtki za sudjelovanje na kineskom tržištu. Povećava se broj posjetitelja koji prisustvuju seminarima s temom poslovanja na trećim tržištima, pa tako i onima koji se odnose na poslovanje s kineskim tvrtkama. Kontinuirano raste i broj upita o kineskom tržištu, a takvi se upiti najčešće odnose na carinsku regulativu i potrebne certifikate, pronalazak ili provjeru potencijalnih poslovnih partnera u Kini te probleme u poslovanju s kineskim tvrtkama. Povećava se i stvarna prisutnost hrvatskih tvrtki na tržištu Kine, bilo *joint-venture* partnerstvima ili otvaranjem predstavništava (u Kini su posljednjih nekoliko godina prisutni Končar, Uniline, Badel1862 i Podravka).

Iz stečenog iskustva, HGK zaključuje da je trenutno najveći problem izvoza u Kinu povezan s nedefiniranim certifikatima i procedurama za pojedine vrste proizvoda. Za određene su proizvode potrebni certifikati koje dogovaraju nadležna tijela Hrvatske i Kine (trenutno u proceduri), a za druge je potrebno proći prvu registraciju za izvoz u Kinu, nakon čega bi postojala uhodana procedura koja bi vrijedila za sve proizvode iste vrste iz RH. To podrazumijeva veliki angažman tvrtke koja želi izvoziti, nadležnih državnih institucija u RH i Kini te potencijalnog partnera u Kini kako bi se sve potrebne procedure definirale i potrebni certifikati prikupili. Razina zahtjevnosti procedure značajno ovisi o vrsti proizvoda koji se želi izvoziti.

HGK dugi niz godina surađuje s Kineskim vijećem za promicanje međunarodne trgovine (China Council for Promotion of International Trade), s kojim je 2015. obnovljen i postojeći Sporazum o suradnji.

U okviru suradnje s NR Kinom u HGK su primljena mnoga izaslanstva iz različitih pokrajina Kine bilo na institucionalnoj razini ili uz organizaciju individualnih sastanaka hrvatskih i kineskih tvrtki. Organizirani su poslovni forumi, konferencije i seminari radi edukacije hrvatskih tvrtki o kineskom tržištu, posjeti izaslanstava hrvatskim tvrtkama te izlaganja i pomoć pri izlaganjima na sajmovima u Kini.

HGK je upozorenja o najčešćem načinu prijevara objavila na svojim internetskim stranicama, a također redovito provodi edukacije članica o tome kako poslovati s kineskim partnerima. Dodatne informacije i pomoć pri osnovnoj provjeri potencijalnog partnera tvrtke mogu dobiti u Sektoru za međunarodne i EU poslove HGK. Razne informacije moguće je dobiti i u Predstavništvu HGK u Šangaju, koje je otvoreno 29. studenoga ove godine.

Iskustva Veleposlanstva Republike Hrvatske u Peking

S obzirom na postojeće izvozne mogućnosti na području proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te interes hrvatskih proizvođača za izvoz takvih proizvoda u NR Kinu, Ministarstvo poljoprivrede RH uz podršku Veleposlanstva RH u Peking intenzivno surađuje s kineskim inspekcijskim organima (AQSIQ) koji u skladu s propisima NR Kine odobravaju takav uvoz. Među poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, u skladu s dodijeljenim certifikatima, trenutno je u Kinu od proizvoda životinjskog podrijetla moguće izvoziti samo životinjske kože i sardine, dok preostaje pribaviti certifikate za druge proizvode. Pribavljanjem takvih dozvola bio bi otvoren prostor za značajnije povećanje vrijednosti izvoza u Kinu. Također, s obzirom na interes na kineskom tržištu, postoji prostor da se poveća izvoz vina, ali i prehrambenih proizvoda već zastupljenih na kineskom tržištu koje putem svojeg predstavništva u Kini plasira Podravka. Ne treba zanemariti i sve veći interes kineskog tržišta za visokokvalitetne proizvode poput maslinova ulja i drugih tradicionalnih proizvoda koje su hrvatski proizvođači u mogućnosti plasirati. Međutim, ograničenje kod takvog izvoza su količine potrebne za veliko kinesko tržište. Isto vrijedi i za proizvode drugih industrija, poput drvne industrije gdje se izvoz također može ostvariti ako se ponudi dovoljno zanimljiv proizvod. Osim toga, ne treba zanemariti i mogućnost transfera tehnologije te znanja i iskustva.

Za plasiranje bilo kojeg proizvoda na kinesko tržište potrebno je dobro poznavanje tržišta, potreba kupaca i mogućih kanala prodaje, odnosno trendova potrošnje u Kini. To uključuje i poznavanje sustava e-trgovine koja je u NR Kini trenutno u velikoj ekspanziji. O navedenom se moguće informirati putem raznih studija od kojih su neke i besplatno dostupne.

Poslovanje na kineskom tržištu, naravno, ima i svoje nedostatke. Najveći je velika udaljenost koja otežava prisutnost poduzetnicima na licu mjesta koja je u većini slučajeva nužna, a utječe i na znatne troškove transporta. Osim toga, u praksi, nažalost, postoji veliki broj prijevara s kojima se poduzetnici susreću pri poslovanju s kineskim partnerima. Zbog toga je nužna provjera potencijalnih poslovnih partnera (*due diligence*), odnosno izrada bonitetnog izvješća kod mjerodavnih institucija, a moguće je i kod Kineskog vijeća za promicanje međunarodne trgovine (China Council for the Promotion of International Trade – CCPIT) zatražiti informaciju o potencijalnom partneru. Također, pri sklapanju ugovora preporučuje se korištenje instrumenata osiguranja plaćanja u međunarodnom platnom prometu. Popis organizacija koje je moguće kontaktirati radi poslovanja u Kini:

China Council for the Promotion of international trade (CCPIT)
China Chamber of International Commerce (CCOIC)
No. 1, Fuxingmenwai Street, Bijing 100860, P.R. China
Web: www.ccpit.org
Email: info@ccpit.org

CCPIT Peking (China Council for the Promotion of International Trade Beijing)
Jia No. 1, North Street Qingnianhu, Andingmenwai, Dongcheng District, Beijing P.R. China
Web: www.ccpitbj.org
Email: ird@ccpitbj.org

CCPIT Šangaj (China Council for the Promotion of International Trade Shanghai)
Jinling Mansions, 28 Jinling Xi Road Shanghai 200021 China
Web: www.cpitsh.org
Email: international@cptish.org

Iskustva Veleposlanstva NR Kine u Zagrebu

Nedovoljno poznavanje kineskog tržišta glavni je razlog još uvijek slabije suradnje hrvatskih i kineskih poduzetnika. Hrvatske tvrtke trebale bi češće sudjelovati na međunarodnim sajmovima u Kini ili zbog nižih troškova prisustvovati međunarodnim sajmovima u EU na kojima sudjeluju i kineske tvrtke. Veleposlanstvo Kine također preporučuje da se u slučaju sklapanja ugovora koriste instrumenti osiguranja plaćanja u međunarodnom platnom prometu.

Problem predstavlja i činjenica da je Hrvatska malo poznata u Kini, i to samo prema individualnim uspjesima nekih poznatih osoba, poput tenisača, poznatih hrvatskih nogometaša u raznim svjetskim (i kineskim) klubovima ili pijanista. Upravo je zato potrebno opsežno istraživanje kineskog tržišta za brendiranje i proboj hrvatskih tvrtki, poduzetnika, proizvoda i usluga na kinesko tržište.

Boljem položaju hrvatskih izvoznika pridonijela bi i veća prisutnost kineskih tvrtki u Hrvatskoj. Veleposlanstvo predlaže veću aktivnost prema kineskim poduzetnicima i potencijalnim investitorima, poput prevođenja zakonodavstva na kineski jezik, smanjivanja ograničenja kod inozemnih investicija te poboljšanja u viznom režimu.

Sudjelovanje na sajmovima

Uzimajući u obzir 33 kineske provincije te različite vrste gospodarskih grana za koje se sajmovi održavaju, postoji vrlo veliki broj sajmova koje je moguće posjetiti. Tvrtke koje se spremaju za sudjelovanje na kineskom tržištu obično se odlučuju za specijalizirane sajmove. Stranica na kojoj su dostupne informacije o korisnim sajmovima (moguća pretraga po lokaciji te industrijama) je <http://www.tradefairdates.com/Fairs-China-Z47-S7.html>.

Sudjelovanje na pojedinim sajmovima u Kini za mikro, male i srednje poduzetnike moguće je sufinancirati sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj, putem natječaja Internacionalizacija poslovanja MSP-ova. Bespovratna sredstva (u iznosu 100.000 – 1.000.000 kn) dodjeljivat će se putem trajno otvorenog Poziva na dostavu projektnih prijava. Detalji o natječaju mogu se pronaći na internetskoj stranici Europskih strukturnih i investicijskih fondova (poveznica: <http://www.strukturnifondovi.hr/natjecaji/1386>).

Neki su od značajnijih sajmova prema preporuci Veleposlanstva RH u Pekingu i Veleposlanstva NR Kine u Zagrebu:

1. Chinese Export Commodities Fair (CECF) također poznat pod imenom Canton Fair

www.cantonfair.org.cn

Najveći sajam u Kini koji se održava dva puta godišnje, na proljeće i jesen, i obuhvaća niz industrija i ekonomskih aktivnosti. Namijenjen je pretežno uvoznicima robe iz Kine.

Kontakt: The Foreign Liaison Department, China Foreign Trade Centre

Adresa: No. 117 Liu Hua Road, Guangzhou, China, 510014

Tel.: 86-20-26082558, Fax: 86-20-83335880

E-mail: info@icecf.com

2. The China International Fair for Investment and Trade (CIFIT)

<http://www.chinafair.org.cn/english/index/index.aspx>

Pod sponzorstvom Ministarstva gospodarstva NR Kine, održava se svake godine od 8. do 11. rujna u Xiamenu. Okuplja predstavnike vlasti na svim razinama države i niz državnih agencija i institucija, ali i tvrtke, komore i predstavnike vlasti stotinjak država. CIFIT je čest put ulaska roba i kapitala u Kinu, ali i kineskih investicija u inozemstvu.

Kontakt: Liaison Department of the Organizing Committee of CIFIT

Adresa: 10/F, Worker's Palace, No. 47, Xinhua Road, Xiamen, China 361003

Tel.: 86-592-2669829, 2669828, Fax: 86-592-2669830

E-mail: 98xiamen@public.xm.fj.cn

3. The East China Import & Export Commodity Fair (ECF)

early March, annually

<http://www.eastchinafair.org/>

Održava se početkom ožujka svake godine. Tri su glavna područja koja pokriva tekstil, obrte i proizvode lake industrije, a obilježava ga veliki broj tvrtki te veliki broj zaključenih poslova. Sajam je nešto više regionalno orijentiran, ali mu prisustvuje i značajan broj tvrtki iz drugih zemalja.

Kontakt: 12 FL. Jincheng Mansion 511 West Tian Mu Rd. Shanghai, 200070 China

Tel.: 0086 21 63539977, Fax: 0086 21 62561068, 63542586

E-mail: shitpc@public1.sta.net.cn

4. The China International Consumer Goods Fair (CICGF)

www.cicgf.com/

Održava se svake godine u lipnju i smatra se najboljim i najvećim sajmom robe široke potrošnje u Kini, s naglaskom na izvoz kineskih proizvoda. Dio tog sajma je CEEC - Investment and Trade Expo, na kojem europske tvrtke uglavnom prezentiraju prehrambene proizvode.

Kontakt: Mr. FAN Xiaojun

Aresa: 1/F, No.190 Lingqiao Rd. Ningbo, 315000 China

Tel.: 0086 574 873102543, 87327683, Fax: 0086 574 87327860

E-mail: trade@cicgf.com

5. China International Import Expo (CIIE)

http://english.mofcom.gov.cn/article/zt_englishimport/

Održat će se u studenom 2018. godine u Šangaju. Važan je zbog političke podrške kineskih vlasti i pokrovitelj mu je Ministarstvo gospodarstva NR Kine.

Kontakt: China International Import Expo Bureau

National Exhibition and Convention Center (Shanghai)

Adresa: 333 Songze Avenue, Shanghai, China

Tel.: 0086 21 67008870, 67008988, Fax: 0086 21 67008811

E-mail: info@sinoexpo.cc

Institucije za kontakt

Hrvatska gospodarska komora

Sektor za financijske institucije, poslovne
informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize
Rooseveltove trg 2
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1 48 28 373
Faks: + 385 1 45 61 535
E-adresa: makroekonomija@hgk.hr

Hrvatska gospodarska komora

Sektor za međunarodne poslove i EU
Odjel za bilateralnu i multilateralnu suradnju
Rooseveltove trg 2
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1 48 28 382
Faks: + 385 1 48 28 379
E-adresa: eoi@hgk.hr

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u NR Kini

Villa 5-2
Qijiyuan Diplomatic Compound
No. 9 Jianguomenwai Street
Chaoyang District
100600 Beijing
Tel.: + 86 10 6532 6241
Tel.: + 86 10 6532 6242
Faks: + 86 10 6532 6257
E-adresa: croemb.beijing@mvep.hr

Predstavništvo HGK u Šangaju

Room 2712-13, Tower B, The Place
No. 100 Zunyi Road
Changning District
Shanghai
Tel.: +86 21 6219 5001
E-adresa: cceshangai@hgk.hr

Veleposlanstvo NR Kine u Hrvatskoj

Mlinovi 132
10 000 Zagreb
Tel.: + 385 1 46 37 011
Faks: + 385 1 46 37 012
E-adresa: veleposlanstvo.nr.kine1@zg.t-com.hr

Ured za gospodarstvo i trgovinu pri Veleposlanstvu NR Kine u Republici Hrvatskoj

Mlinovi 132
10 000 Zagreb
Tel.: + 385 1 46 93 636
Faks: + 385 1 24 21 686
E-adresa: e.c.office.chn@zg.t-com.hr

KRATICE

HGK	Hrvatska gospodarska komora	BDP	Bruto domaći proizvod
AIK	Agencija za investicije i konkurentnost	HRK	Hrvatska kuna
UN	Ujedinjeni narodi	EUR	Euro
WTO	Svjetska trgovinska organizacija	USD	Američki dolar
EU	Europska unija	CNY	Kineski juan
SAD	Sjedinjene Američke Države	PDV	Porez na dodanu vrijednost
RH	Republika Hrvatska	ICT	Informacijsko komunikacijska tehnologija
MMF	Međunarodni monetarni fond	SME	Malo i srednje poduzetništvo
ECB	Europska središnja banka	KN	Kombinirana nomenklatura
ICBC	Kineska industrijska i komercijalna banka	ITC	International Trade Centre, Ženeva
PWC	PricewaterhouseCoopers		

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.